

## STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

### **Architektura szkół publicznych stopnia podstawowego zrealizowanych w latach 2002-2013 w środowisku intensywnej zabudowy miejskiej Nowego Jorku**

Andrzej Dudziński

Rozprawa naukowa wykonana pod kierunkiem  
dr hab. inż. arch. Zdzisława Pelczarskiego, prof. PB

Przedmiotem podjętych badań jest architektura budynków szkolnych stopnia podstawowego, zlokalizowanych w środowisku intensywnej zabudowy miasta Nowy Jork. Problematyka ta dotyczy przypadku istniejącej już zwartej tkanki miejskiej, która wskutek złożonych procesów ulega przeobrażeniom w czasie. Realizacja inwestycji w takim kontekście wymaga z jednej strony koniecznego dostosowania do nowych potrzeb, z drugiej strony, na skutek istniejących ograniczeń, prowadzi często do rozwiązań mniej lub bardziej odbiegających od uniwersalnych wzorców.

O aktualności tej problematyki świadczy zjawisko realizacji w ostatnich latach dużej ilości obiektów oświaty. Przyjęta delimitacja przedziału czasowego, obejmująca lata 2002 – 2013, pokrywa się w znacznej mierze z okresem wystąpienia wysokiej intensywności inwestycyjnej dotyczącej szkół publicznych w Nowym Jorku.

Badaniem szczegółowym objętych zostało 50 wyselekcjonowanych - jako reprezentatywne - publicznych szkół podstawowych, usytuowanych w granicach aglomeracji Nowego Jorku na terenie wszystkich jego pięciu dzielnic. Wybrane do badań przykłady przedstawiono w formie kart katalogowych.

Zawężenie zakresu badań do placówek oświatowych stopnia podstawowego, wynikało z zaobserwowanej kumulacji istotnych czynników lokalizacyjnych, wpływających na prawidłowe funkcjonowanie szkoły na tym właśnie poziomie. Do jednej z najważniejszych z nich należy wymagana bliskość położenia szkoły i miejsca zamieszkania dzieci.

Zasadnicza część materiału badawczego została zgromadzona przez autora w okresie pracy projektowej i wykonawczej w USA. Poddane analizom obiekty wyselekcjonowano między innymi na podstawie ogólnodostępnych danych, pochodzących od podmiotów odpowiedzialnych za budowę i utrzymanie obiektów oświaty.

Głównym celem pracy jest identyfikacja, charakterystyka i klasyfikacja rozwiązań występujących w obrębie reprezentatywnego zbioru przedmiotowych szkół publicznych oraz dokonanie na tych podstawach analiz zależności pomiędzy architekturą szkoły a specyficznymi uwarunkowaniami intensywnych struktur urbanistycznych, przy równoczesnym uwzględnieniu systemowych, stymulacyjno-regulacyjnych ograniczeń projektowych i realizacyjnych. Przyjmując takie ujęcie problemu badawczego skoncentrowano się na eksploracji powstałego zbioru obiektów głównie pod kątem relacji z otaczającą tkanką miejską.

W celu ustalenia punktu odniesienia wspomagającą analizę porównawczą, dokonano próby zdefiniowania modelowego wzorca szkoły podstawowej. Założono, że obiekty o tej samej funkcji szkolnej, powinny mieć określone wspólne wymagania podstawowe.

Główne nurty badawcze obejmują zagadnienia: funkcjonalno-przestrzennych uwarunkowań lokalizacji, zewnętrznej i wewnętrznej formy architektonicznej, rozwiązań funkcjonalnych oraz konstrukcyjno-technologicznych.

Analiza zebranych przykładów wykazała wiele istotnych różnic między nimi, wynikających między innymi ze stopnia intensywności otaczającej zabudowy, która wywiera bezpośredni wpływ na przyjęte rozwiązania przestrzenne. Przeprowadzone analizy pozwoliły określić charakterystyczne elementy wspólne dla całego zbioru obiektów, jak również pewne cechy indywidualne w obrębie poszczególnych grup i kategorii.

W pracy ustalono, że dynamiczny rozwój inwestycji szkolnych w Nowym Jorku, zapoczątkowany w roku 2002, ma unikalny charakter i jest wynikiem nowatorskiej formuły funkcjonowania miejskiej agencji o nazwie School Construction Authority (SCA). Źródło wysokiej jakościowej i ilościowej efektywności działań tego podmiotu leży w decyzji przekazania mu bardzo szerokich pełnomocnictw obejmujących wszystkie fazy procesu inwestycyjnego

Wyniki pracy zawarte w jej podsumowaniu upoważniają do stwierdzenia uniwersalności rozwiązań zastosowanych w Nowym Jorku i przydatności w rozwiązywaniu podobnych problemów w innych miastach.

Na podstawie analizy procesu realizacyjnego wykazano, że istotną rolę pełni standaryzacja poszczególnych rozwiązań. Pozwala ona zredukować błędy projektowe i wykonawcze, wydatnie skraca czas potrzebny na sporządzanie dokumentacji, jak również ułatwia komunikację pomiędzy uczestnikami procesu inwestycyjnego.

Stwierdzono, że budynki o tej samej funkcji użytkowej uzyskują swój oryginalny charakter w wyniku różnych założeń projektowych zależnych od zmieniających się uwarunkowań urbanistycznych, wyboru użytych materiałów, inwencji projektantów, wymagań inwestora etc. Badania wykazały, że zewnętrzne formy budynków szkolnych wyróżniają się indywidualnym charakterem architektonicznym. Dowodzi to, że osiąganie tak pożądaných efektów formalnych nie musi stać w sprzeczności z wykorzystaniem sprawdzonych standardów i wzorców.

Poszukując potwierdzenia tezy, że dotychczasowe realizacyjne efekty programu budowy szkół w Nowym Jorku, zarówno z uwagi na skalę ilościową przedsięwzięcia, jak i relatywnie krótki czas ich powstania stanowią unikalne i prekursorskie w skali światowej osiągnięcie inwestycyjne, nawiązano kontakty z przedstawicielami władz innych ośrodków miejskich o porównywalnej wielkości. Uzyskane informacje potwierdziły prawdziwość postawionej tezy.